

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת לך לך תשפ"ג

בן תורה יונק את השקפתו רק מהתורה ולא ממקורות זרים

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", (בראשית י"ב, א.).

המפרשים ביארו שאין הכוונה רק להתרחק מהם באופן מעשי בגופו, אלא **להתנתק מהם גם בדעות והשקפות כדי שיוכל לזכות להגיע למעלה עליונה**, ולכן הקדים תחילה "בארצך", שכן קל יותר לאדם להתנתק בדעות מאנשי ארץ מגוריו שלא היה לו שייכות עמהם כל כך, ואח"כ הוסיף עוד שיתרחק גם מ"מולדתו" והיינו גם מהאנשים שהיו דרים עמו בעיר מולדתו מילדותו, שאליהם הוא מחובר יותר מטבעו, ואח"כ הוסיף שעליו לנתק עצמו אפילו מ"בית אביך" הקרובים אליו בקרבת משפחה שיותר קשה להתנתק מהם.

והדברים נפלאים, שאפילו קודש הקדשים כאברהם אבינו היה צריך לפעולות מיוחדות להתנתק מחברת שכניו הרעים כדי שלא ישפיעו עליו לרעה, ובדומה לזה מצינו ביעקב אבינו שקודם הליכתו ללבן, התעכב ללמוד תורה י"ד שנה אצל שם ועבר, והרי שידע שכדי להיות במחיצת לבן הרשע צריך הכנה גדולה של לימוד תורה בשקיעות עצומה י"ד שנה כדי שלא להיות מושפע מהרשע, שכן המגע עם הרשעים ועם הסביבה החיצונית עלול לפגום אפילו בקודשי הקדשים כאברהם אבינו ויעקב אבינו.

ורמז יש בדבר לכל אחד, שמי שרוצה להיכנס לצבא ה', צריך להתנתק מהסביבה הרחוקה מדרך ה' - ואפילו אם הם קרובים אליו בדרגת קורבה של "ארצו" או "מולדתו" או אפילו "בית אביו", וצריך לינוק את השקפתו רק מהתורה ולא להיות שייך כלל להשקפת הרחוב או למקורות זרים שנושבים בהם רוחות שלא עפי" דרך התורה.

ומו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל פירש התואר "בן תורה", שכשם שהבן קשור באביו ויונק את כל חיותו מאביו שהביאו לעולם, כך גם "בן תורה" קשור בתורה ויונק את כל מעשיו והשקפתו רק מהתורה, והוסיף ואמר, "ב"ה בזמנינו ישנם הרבה לומדי תורה, אבל 'בני' תורה שהתורה היא כמו בית אביהם והם קשורים בה תמיד ולומדים גם בערב שבת ובשבת ובבין הזמנים - הם מעטים מאוד, וחובתינו לגדל עדרים של 'בני' תורה הנאמנים לה' ודבוקים בתורתו".

אין להתעסק בקירוב רק אם וודאי לא יושפע מזה לרעה

"והיה ברכה" (י"ב, ב.).

במדרש כאן (ב"ר ל"ט י"א) איתא, "והיה ברכה, קרי ביה בריכה, מה בריכה מטהרת את הטמאים, אף אתה מקרב רחוקים ומטהרם לאביהם שבשמים", ע"כ.

ופירש הגאון בעל "אבני נזר" זצ"ל, שכדי שהאדם יוכל לטהר אחרים ולקרבים לאבינו שבשמים, צריך הוא להיות כמו בריכה והיינו מקווה, שכשם שהמקווה אינו מקבל טומאה, ובכוחו לטהר טמאים, כך גם האדם שרוצה לטהר אחרים צריך להיות במצב שהוא לא יקבל טומאה, והיינו שלא יהיה מושפע מדרך הרשעים ולא יתקרר מהם בעבודת ה' על ידי הדיבור עמהם, ורק אז יכול הוא לפעול לקירוב רחוקים, ואברהם אבינו היה כמו "בריכה" שבכוחו לקרב רחוקים בלא להתקרר באמונה, כי הוא עצמו היה איתן באמונתו (וכדכתיב בתהלים פ"ט "משכיל לאיתן האזרחי", וזה קאי על אברהם אבינו שהיה חזק באמונתו), ולא היה מקום לחשוש שמא יושפע לרעה ויקבל דעות כוזבות תוך כדי שיעסוק בקירוב רחוקים.

וזהו יסוד גדול לאלו שמתעסקים בקירוב רחוקים, להיזהר מאוד שיהא הכל בקדושה, וכ"ש שלא להיכנס לבתים שיש בהם פריצות רח"ל ששומעים שם גם דברי חירוף וגידוף רח"ל, שהדבר מזיק ברוחניות אף אם אינם מרגישים בזה מיד, והרי זה בגדר ריחוק קרובים רח"ל ואין הדבר כדאי, ואף שרבו היום תינוקות שנשבו, ומחויבים אנו לפעול להצלתם, אבל כל פעולה צריך לבוא בשיקול גדול של "שכר מצווה כנגד הפסדה", ולא לפעול באופן הפוגם ומסכן עתידו הרוחני.

ולכן אין לבחורים להסתובב בבתים כדי לקרב רחוקים, ואף שלקרב רחוקים זה מצוה גדולה עד שאפילו הציל נפש אחת נחשב כקיום עולם מלא, מ"מ לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, שאפילו דיבור קל עם רשעים עלול להזיק מאוד, ומי יודע אם לא יהיה ריחוק קרובים ח"ו, ושוב מסרו לי שגם הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל הזהיר על כך. ובאמת לא זו בלבד שזה מסוכן לרחק את הקרובים רח"ל, אלא גם אין בזה סייעתא דשמיא לקרב רחוקים, כי כדי לקרב רחוקים צריך סייעתא דשמיא, ורק מי שהולך בקדושה הקב"ה מצליח דרכו, וכשהולכים בחורים למקומות כאלו אינם זוכים לסייעתא דשמיא בפעולתם, וע"ע בדברינו בתשובות והנהגות ח"ה סי' רע"ח.

וזכורני שמו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל הזהיר את תלמידי ישיבתו שלא יצאו לפעול אצל החופשיים לטהרם ולקרבים כיון שהדבר עלול לפגוע בהם, שהלא גם עצם הדיבור עם החופשיים מזיק מאוד, שדבריהם מלאים בניבול פה רח"ל, (ולאחר המלחמה כאשר הגיע אלינו ללונדון הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל נשאל בזה, והשיב כדעת מו"ר זצ"ל שאין לבחורים להתעסק בזה), והוסיף מו"ר ואמר שכדי לזכות לקירוב רחוקים אין צריך דווקא להתעסק עם אנשים חופשיים מתורה ומצוות, אלא גם בתוך הישיבה יכול כל אחד לקרב את החלשים ולסייע להם בהבנת הסוגיות, וזה גם נחשב כ"קירוב רחוקים".

נשות ישראל הם המפתח לקיום עתיד ישראל

"ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אהלה", (י"ב, ח.).

פירש"י, "אהלו - אהלה כתיב, בתחילה נטה את אוהל אשתו ואחר כך את שלו", ע"כ.

וראוי להבין מהו טעם הדבר שנטה תחילה את אוהל אשתו ורק אחר כך את אוהל עצמו.

ונראה בביאור הדבר, שהמפתח לעתיד עם ישראל תלוי בנשים, שהם בונים את צורת הבית, וכל חינוך דור העתיד תלוי בהם, ובפרט בדור פרוץ שהטומאה משתוללת ברחובות, שיעיקר ההגנה לזה הוא על ידי החינוך בתוך הבית שהוא תלוי ביד הנשים, ואברהם אבינו שהיה חי בדור של כפירה, הכיר את גודל חשיבות תפקיד הנשים ולכן בנה אוהל אשתו תחילה, כי בקיום אוהל אשתו היה תלוי כל עתיד ישראל.

ועובדא היא שבפולין כשהבנות היו בלא מסגרת חינוך, והושפעו מהשפעת הרחוב והעיתונים, נמשכו אחר החופשיים והתנתקו מבית הוריהם עד שהתקלקלו, והיה כל עתיד ישראל בסכנה [עד שגם בחורי הישיבות לא מצאו שידוך, כי לא היה בנמצא כמעט בת שתסכים להינשא לבן ישיבה], ורק כשהקימו בפולין בתי ספר "בית יעקב" עבורם, נשתנה המצב לגמרי והצילו בכך את כל הדור העתיד.

וזהו לימוד לזמנינו שהדור פרוץ מאוד, שראוי לכל אחד להשקיע הרבה בחינוך בנותיו על צד היותר טוב, שמפתח עתיד ישראל תלוי בנשים שהם בונים את הבית. ואמי מורתי ע"ה הייתה שוכרת לכל בת מורה פרטית ללמדה תנ"ך דינים ומוסר, ואע"פ שהייתה אלמנה והיה קשה לה לפרנס את ילדיה ובעבור עצמה הייתה מקמצת בהוצאות, מ"מ עבור זה הוציאה בעין יפה במיוחד, כי כשנמצאים בתקופה או במקום שהדור פרוץ צריכים להשקיע הרבה בחינוך הבנות, שהם יסוד המשך קיומינו.

מדריגת גדולי ישראל בשמירת עיניים

"הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את", (י"ב, י"א).

פירש"י, "עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם, ועכשיו על ידי מעשה הכיר בה", ע"כ.

והאחרונים תמהו היאך הותר לאברהם אבינו שלא להסתכל באשתו עד עכשיו, והרי בגמ' בקידושין (מ"א ע"א) אמרו "אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו".

הזדמנות לקראת תחילת עריכת הסגולה להיושע מכל צרה שקיבל מרן שליט"א מרבתינו

לאור הביקוש העצום להצטרף לעריכת הסגולה הנפלאה שממליץ עליה מרן שליט"א להיושע מכל צרה, ואשר העיד עליה שרבים נושעו על ידי זה, יהיה ניתן גם השבוע להצטרף לשלוח שמות לעריכת הסגולה המיוחדת במשך ארבעים יום ברציפות במקומות הקדושים, למשתתפים בימים אלו במיזם המיוחד "מתחילים מבראשית" בהנצחת גיליונות לשנה הקרובה.

אנו פונים שוב בקריאה של חיבה לרבות קוראי העלון- המזדמנו עכשיו להבטיח את מקומכם ולקחת חלק בהנצחת גיליון אחד אשר ייצא לאור בעז"ה בתאריך הקרוב לליבכם, ושמכם וזכר אי"ה במקומות הקדושים לאחר עריכת סדר הסגולה הנוראה שקיבל מרן רבינו שליט"א. להנצחת הגיליון הקרוב לליבכם או לשליחת שמות, התקשרו: 0799691219 או שלחו מייל לתיבת המייל של המערכת היענותכם תאפשר להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב את תפוצת הגיליון

ובילדותי שמעתי מפי הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל ליישב בזה, דכיון שיסוד האיסור לקדש אשה עד שיראנה הוא מפני שמא תתגנה עליו, לכן אצל אברהם אבינו שלא היה עתיד לראותה [והיינו שלא היה עתיד להסתכל ולהתבונן ביניה] לא נאסר עליו כלל לקדשה בלא לראותה.

והנה בזמנינו אין זה שייך להשיג מדריגת אברהם אבינו ממש, אבל מ"מ ראיתי את הגה"צ רבי הירש גליקסון זצ"ל חתן מרן הגר"ח מבריסק, שמעולם לא הסתכל בצורת אשה עד שקומתו נעשית כפופה למטה מרוב שהורגל ראשו להיות מוטה כלפי מטה, וכן הגה"צ רבי מרדכי פגרמנסקי זצ"ל נזהר בזה מאוד, ודודתי מרת רעכא שטרנבוך ע"ה שהתעסקה הרבה בענייני הצלה והיתה באה אליו מידי יום להתייעץ עמו בענייני הצלה, סיפרה לי שפעם אמר לה ר' מרדכי על פלוני שהוא נדיב לב, וכאשר שאלתו מניין לו זאת, השיב שהוא רואה כן על פניו, והוסיפה ושאלה א"כ מה רואים על פניה, והשיב לה שמעולם לא ראה אותה, והיה הדבר לפלא בעיניה, שכן דיברה עמו רבות בענייני הכלל, ואעפ"כ מעולם לא ראה אותה.

שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל שטעות היא לחשוב שהיה מחלוקת בין גדולי הונגריה שסברו שיש להיבדל ולהיפרד מהחופשיים והרפורמים למיניהם ולהנהיג קהילות נפרדות, לבין גדולי ליטא ופולין שלא גזרו להיפרד על החופשיים שפרקו מעליהם עול מצוות, שבאמת גאוני פולין וליטא לא חלקו על "שיטת ההתבדלות", אלא שהמציאות והמצב בפולין וברוסיה היתה שונה, שבהונגריה היו לרפורמים ולנאולוגים קהילות עם "רבנים" וסדרי דת וקבורה, ומכח השלטון היה להם שליטה על ענייני הקהילה, ולכן גזרו להחרים ולהקים קהילות נפרדות, שכיון שבאו בדמות חרדים, והתחילו להנהיג דת חדשה שהוסיפו וגרעו מתורתנו הקדושה, הם היו מסוכנים כקראים, ולכן גזרו עליהם כקראים, אבל ברוסיה ובפולין אף שהיו חופשיים שפרקו מעליהם עול מצות והתרחקו מאיתנו, אבל לא היה להם שלטון בקהלה על ענייני החרדים, לכן לא גזרו עליהם כיון שלא היה צורך לכך, שבין כך כל החרדים התפללו בבתי כנסיות והיו להם רבנים משלהם, בלא שליטה מצד הפושעים.

גודל הסכנה מהרשעים שמשוים עצמם ככשרים

"הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה", (י"ג ט).

שמעתי בשם תלמידי החת"ס לפרש הפסוק, דהנה ידוע ש"ימין" רומז על צד הטוב, ו"שמאל" רומז על צד הרע, וזה מה שאמר אברהם אבינו ללוט: "אם הימין" אם תסווה את עצמך להראות כאילו אתה בצד הטוב הימין, אז "ואשמאילה" - אעמיד אותך בצד שמאל ואגלה לרבים את דמותך האמיתית שאתה שמאלי ואין חלקך בינינו.

לקט עניינים שנשא מרן שליט"א בהזדמנויות שונות לזכרו של מו"ר דרבנא בעל החזו"א זללה"ה (מובא לרגל יום היא"צ)

איש בדבר שמירת יו"ט שני, אמנם ראה זה פלא, כאשר אמרתי לחזו"א שאני עומד להישאר כאן רק זמן קצר מאוד, השיב לי רבינו החזון איש "אתה חושב שתהיה כאן רק זמן קצר, אני אומר לך שאתה תהיה כאן שנתיים", ע"כ. וכדברי רבינו החזון איש כן היה, כי כן סיבבה ההשגחה העליונה שבעקבות סיבות שונות וטרדות ועיכובים נשארתי כאן שנתיים ימים בארץ ישראל מיום ליום ממש כפשוטו.

תנובת הגאון מבריסק על הוראת החזון איש

והנה לאחר זמן כאשר חזרתי לארץ ישראל ולא גמרתי עדיין בדעתי אם להישאר בארץ ישראל או לשוב לחוץ לארץ, הסתפקתי אם צריך אני לשמור ב' ימים של יו"ט או יום אחד, ושאלתי את פי רבינו החזו"א, והשיב לי שמספק יש להיזהר ממלאכה ביו"ט שני, אבל יש להניח תפילין ולהתפלל תפילה דחול, ו**באיסרו** חג דשבועות התפללתי במוצאי חג אצל מרן הגר"ז זצ"ל, והבחין בי מרן זצ"ל שאני מתפלל תפילת יום חול, ושלא את בנו הגר"ר ר' רפאל לשאלני מדוע אינני מתפלל תפילת יו"ט - והרי אני מבני חו"ל, [ואח"כ הבנתי ממרן זצ"ל, שנטוה בדעתו לומר שצריך לנהוג יו"ט שני באופן הנ"ל אבל לא הכריע כן בבירור]. והשבתי לו ששאלתי אדם גדול וכך השיב לי, שוב שלח מרן זצ"ל את בנו לשאול מי פסק לי כן, והשבתי "החזון איש פסק לי כך", הגיב מרן זצ"ל ואמר "מיטן חזו"א הייב איך נישט אן, אויב אזוי, האב איך גאר נישט גיזאגט". [עם החזון איש אני לא מתחיל, אם כך, לא אמרתי כלום].

וזכרתי שבשעה שהגיע למרן הגר"ז זצ"ל הידיעה על הסתלקות החזו"א, ראיתי נאנח ואומר "מעכשיו זהו עולם אחר לגמרי, עולם עם חזון איש ועולם בלי חזון איש המה שני עולמות".

והקב"ה יעזור שזכותו תגן עלינו ועל כל ישראל.

השפעתו על כל בית ישראל

"הנה ידוע מה שפירש רש"י על הפסוק (במדבר ל"א י"ד) "ויקצוף משה על פקודי החיל", שכל סירחון שבדור נזקף על גדולי הדור שיש בידם כח למחות, והיינו שגדולי ישראל יש בידם כח למנוע את הפירצה, והם אחראים על עם ישראל. ואצל רבינו החזו"א זצ"ל ראינו מהו 'אחריות' של גדול הדור על בני הדור ואת כוחו והשפעתו על כל בני הדור, ששינה את דמות ארץ ישראל לדורות, וגם עשה מהפכה בשביעית, שמצוות שמיטה היתה עזובה לגמרי, והחזון איש בא ואסר עד שהיום כבר הוחזק שמי שסומך על היתר מכירה הוא עבריין, וכן בענין חול המועד שמתחילה היו החנוניות פתוחות והוא פעל לסוגרם, והרבה ישיבות וכוללים הוקמו בהשפעתו, וכל זאת עשה החזון איש ללא שום שררה, רק ישב ולמד בביתו, ותורתו הכריזה עליו מבחוץ כיון שלמד תורה לשמה, ונתקיימו בו דברי חז"ל "כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה".

דמותו של החזון איש

החזו"א היה מלא פחד ואימה מכל חטא - שלא ייכשל ח"ו ויעשה שלא כרצון השי"ת, ואם נצטרך לעצמינו את החזון איש כדוגמא לפנינו הרי זה גופא יכול להציל מחטא.

הייתי נוסע אליו בכל יום חמישי פעם בשבועיים, והוא היה תשוש מאוד, גופו היה חלש עד שלא היה בכוחו לשבת על כיסא אלא רק לשכב במיטה, והשיב לכל שאלה בכל מקצועות התורה כאילו למד כל דבר היום או אתמול ממש, וכן המשיך בעמל התורה עד זיבולא בתרייתא ממש.

רוח הקודש גלוייה בבית מדרשו

הוא שימש כעין אורים ותומים בזמנו, וזכורני שבשעה שהגעתי לארץ ישראל בשנת תש"י, היה בדעתי להישאר כאן רק זמן קצר, ושאלתי את רבינו החזון

לרגל יום הילולת רחל אמנו ע"ה הננו להביא מכתבו החדש של מרן שליט"א בשבח מוסדות קבר רחל

במוסדות קבר רחל זוכין להרבצת תורה בישראל, ולפני עדות מגדולי תורה שרבים נושעו בזכות הצדקה למוסדות קבר רחל על קברה בראשות הגרמ"ם קלוגר שליט"א שעוסק לשם שמים, והיא צדקה חשובה וכל המרבה יזכה לשפע נחת והצלחה, ג' אייר תשפ"ב משה שטרנבוך

ברכת מזל טוב לידידינו בני וחתני הגה"צ רבי ישראל בונדהיים זצ"ל

מחותנו של מרן שליט"א

לרגל הופעת הספר החדש "הרב בונדהיים" - יריעה היסטורית על חייו בימי המלחמה הנוראה, ועובדות מופעימות על אישיותו והרבצת תורה במשך למעלה משישים שנה (הפצה ראשית: יפה נוף - פלדהיים)

נדבת ידידינו עוז הרב יוסף הלברשטט שליט"א ממקורכי מרן שליט"א

לעילוי נשמת אחותו, אשת החסד מרת יהודית בת ר' חיים לנעה ע"ה, גלב"ע י"ז חשוון תשפ"א,

ת.נ.צ.ב.ה.

ברכת מזל טוב לידידינו הרה"ג ר' יצחק שטרנבוך שליט"א

ולאביו הגאון רבי אשר בן ציון שליט"א

לרגל הולדת הבת- הנכדה, יוכה לגולה לתורה ולהופה ולמעשים טובים

לע"נ רבי שלמה בן מיימון ז"ל אוזלאי

הונצה על ידי ידידינו הרב דוד אוזלאי הי"ו